

Trīspadsmītā Starptautiskā Lingvistikas Olimpiāde

Blagojevgrada (Bulgārija), 2015. g. 20.–24. jūlijā

Komandu sacensību uzdevums

Ceļojot pa Dienvidāfriku, vienam tūristam bija jāaizpilda kāds dokuments ziemeļsoto valodā. Kaut arī viņš nemācēja ne vārda šajā valodā, viņš viegli saprata, ko nozīmē šis:

Nomoro ya phaspoto: ('pases numurs')

Aterese ya emeile: ('e-pasta adrese')

Bet viņš nezināja, ko nozīmē šis:

Leina, sefane:

Naga:

Letšatšikgwedi la matswalo:

Bong:

Batswadi:

Mma:

Tate:

Bana:

Mmala wa mahlo:

Par nelaimi, tuvumā neatradās neviens tulks, vien ziemeļsoto skaidrojošā vārdnīca. Lūk, ko tūrists atrada tur:

mma	<i>motswadi wa ka wa mosadi, yo a mpelegego</i>
tate	<i>monna yo a ntswetšego</i>
bong	<i>sepharologanyi seo se šupago gore motho goba phoofolo ke monna goba mosadi</i>
matswalo	<i>letšatši le kgwedi tšeo motho a belegilwego ka tšona</i>
naga	<i>lefase leo le arotšwego la go ba le batho ba bantši, leo le nago le mmušo wo o lego ka fase ga taolo ya presitente le bathuši ba gagwe; naga e šomiša tšhelete ya go fapana le ya dinaga tše dingwe</i>
mmala	<i>ponagalo ya selo yeo gantši e ka tšwelelago gabotse ge e le mosegare ka lebaka la mahlasedi a letšatši, selo seo se ka bonagala e le se se hubedu, tala, tšhweu bjalobjalo</i>
mahlo	<i>dikgokolwana tše pedi tša bošweu le boso tšeo di lego sefahlegong ka godimo ga nko, di šoma go lebelela le go bona</i>

Vispirms, tas diez ko nepalīdzēja. Taču kādu laiku pašķirstot vārdnicu tūrists atrada šo-to vārdu:

Basotho	<i>batho ba Afrika Borwa bao setlogong sa bona ba tšwago nageng ya Lesotho, bao ba bolelago Sesotho sa Borwa bjalo ka polelo yeo ba e antšego letsweleng</i>
beke	<i>lebaka la go bopša ke matšatši a šupago</i>
bona	<i>go diriša mahlo go lebelela</i>
iri	<i>lebaka la nako la go bopša ke metsotso ye masometshela</i>
kgwedi	<i>lebaka le le bopšago ke dibeke tše nne go iša go tše hlano</i>
leina	<i>lentšu goba sehlopha sa mantšu seo se fiwago le go relwa motho gomme a bitšwa ka lona</i>
lekgolo	<i>nomoro ye kgolo ya go bopša ke masome a lesome</i>
lesome	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago senyane, ya go bopša ke ge go hlakanywa senyane le tee</i>
letšatši	<ol style="list-style-type: none"><i>lebaka la nako la go bopša ke diiri tše masomepedinne</i><i>polanete ye kgolokgolo ya nkgokolo ya mahlasedi a phišo ye ntši selemo, yeo e rotogago bohlabela mesong ya phatša leratadima go ya bodikela, ge e se gona e ba leswiswi</i>
metsotso	<i>lebaka la nako la go bopša ke metsotswana ye masometshela</i>
monna	<i>motho wa bong bja botona</i>
monwana	<i>setho sa mmele seo se lego seatleng goba leotong, sa dinokonoko sa go otloga, gantši se šoma go swara</i>
morwa	<i>ngwana wa mošemane</i>
morwedi	<i>ngwana wa mosetsana</i>
mosadi	<i>motho wa bong bja botshadi</i>
mošemane	<i>ngwana wa bong bja botona</i>
mosetsana	<i>ngwana wa bong bja botshadi</i>
motswadi	<i>mosadi goba monna yo a nago le ngwana goba bana</i>
ngwaga	<i>lebaka la dikgwedi tše lesomepedi</i>
ngwedi	<i>selo sa nkgokolo seo se bonagalago bošego leratadimeng seo se tlišago seedi se segolo lefaseng, se hlatha mabaka a kgwedi</i>
nkgokolo	<i>sebopego sa go raretša seo se swanago le kgwele ya maoto, kenywa ya tamati, namune, bjalobjalo</i>
nne	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago tharo, ya go bopša ke ge go hlakanywa tharo le tee</i>
pedi	<i>nomoro ye nnyane ye e fetago tee, ya go bopša ke ge go hlakanywa tee le tee</i>
seatla	<i>setho sa mmele seo se lego mafelelong a letsogo sa mphaphathi sa menwana, se šoma go swara</i>
sefane	<i>leina le tee leo maloko ka moka a lapa a le šomišago</i>
šupa	<ol style="list-style-type: none"><i>go emišetša letsogo pejana mola monwana o lebile pele ka nepo ya gore motho a bone seo se nepiwago goba seo go bolelwago ka sona</i><i>nomoro ye nnyane ye e fetago tshela, ya go bopša ke ge go hlakanywa tshela le tee</i>
tšhelete	<i>silibera le koporo tša nkgokolo goba pampiri yeo e ngwadilwego ya khutlonne, yeo e šomišwago go reka dilo, yeo e lego bohlokwa kudu ekonoming ya naga</i>

Un tad viņš spēja aizpildīt visus dokumenta lauciņus.

Tad tūrists ieinteresējās par ziemeļsoto valodu un atklāja, ka nu viņš saprot vēl vairākas definīcijas:

koko	BONA <i>makgolo, rakgolo</i>
makgolo	<i>mmagotate goba mmagomma</i>
rakgolo	<i>tatagotate goba tatagomma</i>
setlogolo	<i>ngwana wa ngwanake</i>
kgaetšedi	<i>ngwana wa batswadi ba ka wa mosetsana goba wa mosadi</i>
moratho	<i>ngwana wa mmago, e ka ba wa mosetsana goba mošemane</i>

- (a) Kad tūrists bija visu aizpildījis, ierēdnis, kurš paņēma viņa dokumentus, pateica kaut ko līdzīgu «*Šupa ka monwana šupa*». Vispirms, tūrists nezināja, kas jādara. Taču, kad viņam to parādīja, tūrists saprata saikni starp vārda *šupa* divām nozīmēm. Izskaidrojiet šo saikni!
- (b) Kā vārds *tharo* ir definēts šajā vārdnīcā?
- (c) Ko jūs varat pateikt par vārda *lekgolo* izcelsmi?
- (d) Sastādiet pēc iespējas pilnāku ziemeļsoto-latviešu vārdnīcu un pēc iespējas pilnāku ziemeļsoto valodas gramatiku, cik vien to ļauj uzdevuma materiāls!

⚠ Ziemeļsoto valoda pieder pie Nigēras-Kongo valodu saimes bantu atzara. Tā ir viena no Dienvidāfrikas Republikas 11 oficiālajām valodām un ir dzimtā ap 4,6 miljoniem cilvēku.

—Boriss Iomdins

Latviešu teksts: Aleksejs Peguševs.

Lai veicas!